

Thurneyssen,⁵ que l'irl. ant. *seascenn*, que significa 'pantà, aiguamoll' (que tant ens convé semànticament) no ve d'aquella altra arrel sinó d'aquesta, fixant-se que també en germànic l'isl. ant. *saurr* 'aiguamoll' és l'igual de l'ags *sëar* (angl. *sear*) 'sec', partint del comú denominador de 'estèril'; és bo deixar en suspens si aquell adjectiu està també representat en grec (car *λαχνός* 'eixut, escarransit, migrat' presenta una correspondència formal obscura i incerta, si bé no em sembla inconcebible que *hisk-nó-s* pogués metatitzar l'aspiració tornant-se *iskhnós*).

Però deixant a part aquest adj. grec, estan d'acord els indoeuropeïstes a creure que es tracta d'una arrel indoeuropea representada també en sànscrit, grec, eslau i bàltic, si bé ja no en la forma reduplicada *si-sku-* en què es presenta aquell adjectiu en cèltic i en irani, sinó en la forma simple *sek-* o en una altra forma de reduplicació *se-sk-*, d'on l'homèric *εσχετο* 's'ha exhaurit', i el scr. *a-sa-çç-ât* 'inexhaurible'. I en la forma no reduplicada, si bé en part amb nasal temàtica, i altres derivacions, això es presenta en eslau i en bàltic, i en part amb sentits que indiquen més humitat que seca, tal com en l'irl. ant. *seascenn* 'pantà' i en el romànic *SESCA/SISCA*: lit. *sunktiù* 'jo faig traspuar', lit. or. *sunktiù* 'suc, saba', lit. *sëkti* 'baixar el nivell de l'aigua', paleoslau *i-seknoti* 'esgotar-se (l'aigua)'; veg. per a tot això, i en especial l'explicació morfològica, F. B. V. Kuiper, *Indogerm. Nasalprasentien* (Amst. 1937), 185-6, i Pok., 894.27ss.⁶

En qualitat de romanistes seria desitjable que poguéssim desembarassar la qüestió del vocalisme de *sisca*. Que en oc ant. la *e* de *sesca* era tancada està comprovat per la rima de Peire Guilhem, i per la pronúncia anotada per Palay, Seguy i l'ALF, mentre que les formes hispàniques (llevat la mall. i la nota de Benifallet), més aviat postularien una base amb *i*, passat que es tractés de formes mossàrabs (llenguatge on la *e* pot esdevenir *i*), cosa que fóra possible en rigor vista la repartició dialectal moderna; sens dubte els dos *Sisquer* i un *Sisquella* són ja ben enfora de la zona de substrat mossàrab, i àdhuc la *xisca* d'Urgell, però per a aquesta no fóra forçat admetre una extensió des de l'àrea mossàrab, i en aquells la *i* es podria justificar per la posició pretònica entre dues *ss* (cf. *sister*, *sistar* a *sesta SIS*), car verament el fet que a Mallorca i algun lloc de l'Ebre hi hagi *e* com en llengua d'oc fa pensar en el tancament d'una *e* originària.

Fins a quin punt la *e* tancada (i més la *i*) és més conciliable amb quina de les tres etimologies indoeuropees haurien de decidir-ho els celtòlegs; p. ex. veient si en l'alternativa *sek-ska* la quantitat breu de l'arrel *sek-* pogué ser alterada per compensació de la reducció de *SEKSKA* a *SESKA*; o si almenys la *e* es pot explicar a base del timbre tancat que vaig demostrar per a la *è* de l'hispano-cèltic (*Top Hesp* II, 227; I, 73, 107).

O bé ens podríem acontentar atribuint l'alternança *i/e* en el nostre cas a una contaminació de la que s'observa en el mot quasi-sindnim i també pre-romà estudiat a *LLESCA* (on alternen *i/e/a/u*, possible-

ment perquè aquest ja no és indoeuropeu). En fi el tercer enllaç, que jo he suposat, ens donaria una explicació de la discrepància vocàlica: d'una banda hi hauria *sisk-*, com en l'adj. cèltic i irani, d'on l'oc. *sesca*, d'altra banda hi podria haver una base *siskūā*, com en les formacions cèltiques i irànies comentades, i aquí la metafonia causada per la *ū* donaria compte de la *i* del nostre *sisca* i del cast. *xisca/sisca*; però aquesta *ū*, en el grup complex *skū*, havia de caure, com en *SQUAMA* > *escama*: estariem en un cas comparable a les situacions: port. *língua*/castellà *lengua*/gironí *llenga*; basc *ezkerr*/protohispanic *ESKŪERR* > cat. *esquerre*, cast. *izquierdo*; port. *mingoa*/cast. *mengua*/cat. *minva* etc. ¿S'explicaria així el nom de *Susqueda*, a base de **Seuskeda* < **Seskuēda*?

Apèndix sobre *+SISALL*: nom d'una planta no gaire diferent de la *sisca* i que per tant hi podria tenir una arrel comuna. El *DAut* registrava *xixallo* 'arbus-tol de poco menos de una vara de altura, cuyas hojas son muy angostas, cenicientas y blandas; es excelente pasto de ganados, y muy sabroso, pues no necesitan sal los que se apacientan dél, criase en los yermos y páramos que no están en montaña; es voz de Aragón; species cytissus'; en castellà no és estrictament aragonès. santand. *ujallo* «salsola vermiculata» (GaLomas); i també es registra com a cast. una variant *sisallo*, ja en el *Dicc. de Etim* de Cabrera († 1833), i en el *DAcadEsp*. ja el 1884, i és la que s'usa a la zona de Casp. Borao advertia que en aragonès «se escribe también *xijallo* y se pronuncia *sisallo*» i sota aquest encapçalament l'identificava amb la *Salsola vermiculata*.

En cat a Mequinensa vaig sentir *sizál* amb *-s-* sonora (1955); després igual, a la nostra Llitera, a Saïdí i a Algaïó, pertot la *-s-* ben sonora (1956), i amb descripció semblant a la del *DAut*, en fi a Albelda (entre Lleida i Tamarit) *siál* planta semblant al 'salat' (1956), que comprova l'antiguitat del mot en cat. occidental, i el detall que l'etimón tingué de molt antic una *-s-* simple entre vocals, que cau en català per dissimilació quan hi ha una altra *-s-* (*enciarn, suara, beaces* etc.).

No sé cap enllaç etimològic fora del de *sisca*. Certament són plantes diferents, però els salats es fan també en terrenys humits i àdhuc pantanosos, no sols en erms; neixen en barrancs, com la *sisca*; i en fi no són plantes de naturalesa gaire diferent. En canvi no tindrà relació amb el basc *sits* (o *sis*) 'escombraria, fems', 'arna', bastant estès en tots dos significats, per Biscaia i Guipúscoa, i segons Azkue hi ha *sitx* en una localitat guipúscoana per a 'cagalló d'ovella'; altrament segons Mitxelena, *BSVAP* XI, 297, *sits* en el sentit d'arna té força extensió però en el d'escobraria, fems' el considera només com una variant del basc comú *sats*. Això d'una banda, i també el fet que la *-s-* simple exigida per la sonora catalana, és inconciliable amb *ts*, ens demostra que l'etimologia de *sisall* no va per aquí.

El cat. *+sisall* fou desconegut fins que el vaig assenyalar en l'article *JIJALLO* del *DCEC*. En canvi s'ha donat com a nom del *sisall* 'Salsola vermiculata', que-